

Sygn. akt IX Ka 293/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 października 2017 roku

Sąd Okręgowy w Toruniu IX Wydział Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący SSO Lech Gutkowski

Sędziowie SSO Marzena Polak (spr.)

SSO Jarosław Sobierajski

Protokolant st. sekr. sądowy Katarzyna Kotarska

przy udziale przedstawiciela (...)Urzędu Skarbowego w T. K. M.

po rozpoznaniu w dniu 5 października 2017 roku

sprawy **A. G., oskarżonej z art. 57 § 1 kks**

na skutek apelacji wniesionej przez oskarżoną

od wyroku Sądu Rejonowego w Toruniu

z dnia 6 grudnia 2016 roku sygn. akt II W 118/16

I. zaskarżony wyrok zmienia w ten sposób, że karę grzywny orzeczoną w punkcie I obniża do 2000 zł (dwóch tysięcy złotych);

II. w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy;

III. zwalnia oskarżoną od uiszczenia kosztów sądowych za II instancję, a wydatkami postępowania odwoławczego obciąża Skarb Państwa.

IX Ka 293/17

UZASADNIENIE

A. G. wyrokiem Sądu Rejonowego w Toruniu z dnia 6 grudnia 2016 roku, sygn. akt II W 118/16, została uznana winną popełnienia wykroczenia skarbowego polegającego na tym, że wbrew przepisowi art. 45 ust. 4 pkt 3 w zw. z art. 1a pkt 2 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (tj. Dz. U. z 2012 r. poz. 361) uporczywie nie wpłacała w terminie tj. do 30 kwietnia roku następującego po roku podatkowym na rachunek (...)Urzędu Skarbowego w T. podatku dochodowego od osób fizycznych z tytułu zeznania o wysokości osiągniętego dochodu PIT-36L za 2014 r. przez co uszczupliła podatek dochodowy od osób fizycznych w kwocie 21.551,00 zł, tj. czynu z art. 57 §1 kks i za to wymierzona jej została kara 3.500 zł grzywny.

Apelację od powyższego wyroku wniosła oskarżona A. G., wskazując w niej, że nie zapłacenie w ustawowym terminie podatku dochodowego od osób fizycznych za uzyskany dochód podczas prowadzenia działalności nie było umyślnym działaniem z jej strony. Skarżąca powyższe uzasadniła podnosząc, iż w trakcie prowadzenia działalności gospodarczej była w okresie ciąży, która od samego jej początku była zagrożona, w związku z czym do czasu porodu przebywała kilkakrotnie w szpitalu. następnie po urodzeniu dziecka musiała zrezygnować z aktywności zawodowej i w pełni poświęcić się wychowywaniu dziecka. W związku z tym, skarżąca zakończyła prowadzenie działalności gospodarczej.

Skarżąca w swej apelacji ponadto argumentuje, iż znalazła się w trudnej sytuacji finansowej i nie jest w stanie zapłacić wymierzonej grzywny, albowiem znajduje się na urlopie wychowawczym i nie pracuje, samotnie wychowuje dziecko, oraz posiada już zaległe zadłużenie wobec innych wierzycieli, które wynika z niespłaconych kredytów. Na potwierdzenie swoich twierdzeń skarżąca przedstawiła załączniki w postaci kserokopii aktu urodzenia dziecka, wniosku do ZUS o urlop wychowawczy, zaświadczenia z ZUS, kart informacyjnych ze szpitala, pism dotyczących zadłużenia oraz decyzji MOPS w L.. Mając na uwadze powyższe, skarżąca wniosła o „umorzenie” grzywny w wysokości 3.500 złotych oraz nie nakładanie na nią innych kar.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja oskarżonej okazała się skuteczna w części, albowiem doprowadziła do zmiany zaskarżonego wyroku w punkcie I i tym samym do obniżenia wymierzonej A. G. kary grzywny do 2.000 złotych. W pozostałym zakresie wyrok sądu pierwszej instancji należało utrzymać w mocy.

Odnosząc się do tej części apelacji oskarżonej i jej argumentów, które mają na celu wykazanie, że A. G. nie uchybiła obowiązkowi podatkowemu umyślnie, należy stwierdzić, że podatnik nie może przerzucać na Skarb Państwa ciężaru swoich niepowodzeń gospodarczych i nie płacić w terminie swych zobowiązań podatkowych, tłumacząc się brakiem środków finansowych na wymagane podatki. Przyjmowanie bowiem, że trudna sytuacja majątkowa i ograniczone możliwości płatnicze podatnika (nie powstałe wprawdzie z winy podatnika ale i nie wynikające też bynajmniej z nagłych, zaskakujących, nieprzewidywanych zdarzeń losowych lecz będące rezultatem zwykłego ryzyka gospodarczego) stanowią automatyczną podstawę do uniewinniania podatników, którzy nie wykazują należytej dbałości i staranności (przynajmniej takiej jaką wykazują w odniesieniu do wydatków „prywatnych”) do wywiązywania się z obowiązków publicznoprawnych - doprowadzałoby do premiowania takich niesolidnych podatników, którzy skutecznie unikaliby terminowego płacenia podatków, zasłaniając się brakiem środków na pokrycie zobowiązań podatkowych.

Podnoszone natomiast przez oskarżoną argumenty- w szczególności dotyczące zajścia w ciążę i przebywania w tym okresie kilkakrotnie w szpitalu - powinny skłonić oskarżoną raczej do zawieszenia działalności gospodarczej, a nie dalszego jej prowadzenia i już na tym etapie poczynienia odpowiednich starań o zabezpieczenie należności publicznoprawnych z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych. Oskarżona stając w obliczu pojawiających się (i narastających) kłopotów finansowych mogła starać się o odroczenie terminu płatności czy rozłożenia na raty należności podatkowych, w tym i zaległości podatkowych. Tymczasem, oskarżona unikała kontaktu z Urzędem Skarbowym i nie odbierała kierowanych do niej wielokrotnie wezwań. Podatnik, nie mogąc uregulować w terminie podatku, ma wszak prawne instrumenty dla zmiany terminu jego płatności. Jeżeli uzyska on odroczenie płatności lub rozłożenie podatku na raty, to reguluje go w nowym, ustalonym przez organ podatkowy, terminie i nie popełnia wówczas wykroczenia określonego w art. 57 kks. Jeżeli natomiast nie podejmuje takich kroków lub czyni je niewłaściwie i uparczywie nie płaci podatku w terminie - dopuszcza się tego czynu. Oskarżona żadnych tego rodzaju działań nie podejmowała, co świadczy o jej jawnej ignorancji dla zobowiązań podatkowych zwłaszcza, że była wielokrotnie wzywana do uiszczenia podatku. Oskarżona nie zawiadomiła organów skarbowych o swoich kłopotach finansowych ani nie próbowała zmodyfikować ciężących na niej zobowiązań, wskazując na brak możliwości wywiązania się z obowiązku zapłaty podatku. W szczególności, oskarżona nie wystąpiła ani z wnioskiem o odroczenie terminu płatności podatku ani o rozłożenie zaległości na raty, co chyba jest najbardziej wymownym dowodem na to, że zobowiązania podatkowe traktowała jako zobowiązania o charakterze drugorzędnym i nie przywiązywała do nich wagi.

Przechodząc natomiast do oceny trafności zastosowanej wobec oskarżonej A. G. sankcji karnej i wymiaru orzeczonej kary grzywny to należy wskazać co następuje. W myśl art. 47 § 1 kks karą za wykroczenia skarbowe jest kara grzywny określona kwotowo. Natomiast zgodnie z art. 48 § 1 kks kara grzywny może być wymierzona w granicach od jednej dziesiątej do dwudziestokrotnej wysokości minimalnego wynagrodzenia, chyba, że ustawa stanowi inaczej. Przez zawarty w art. 48 § 1 kks zwrot „chyba, że ustawa stanowi inaczej” należy rozumieć przypadki, o których mowa w art. 48 § 2 kks (mandat karny) i art. 48 § 3 kks (nakaz karny).

W 2015 roku, zgodnie z § 1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 września 2014 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2015 r. (Dz. U. z dnia 15.09.2014, poz. 1220) wynosiło ono 1.750 złotych.

Jeżeli w czasie orzekania, wysokość minimalnego wynagrodzenia jest inna niż w czasie popełnienia wykroczenia skarbowego, wymierzając karę grzywny za wykroczenie skarbowe, należy wziąć pod uwagę wysokość minimalnego wynagrodzenia z czasu popełnienia wykroczenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 2015 r., sygn. akt II KK 80/15, źródło: LEX). Przypisany oskarżonej czyn został popełniony w roku 2015, natomiast jak już powyżej wskazano, minimalne wynagrodzenia za pracę w 2015 r. wynosiło 1.750 złotych. Z powyższego wynika, że dolna granica zagrożenia ustawowego karą grzywny za przypisane oskarżonej wykroczenie wynosiła 175 złotych, zaś górna granica określona była kwotą 35.000 złotych.

Sąd pierwszej instancji wymierzając A. G. karę 3500 złotych grzywny wskazał, że kierował się prymatem wychowawczego oddziaływania kary na oskarżoną, uwzględniając w szczególności motywację i sposób jego zachowania się, a także wskazania płynące z innych, ogólnych dyrektyw kary. Sąd oparł się także, w tym zakresie, na przesłankach sądowego wymiaru kary określonych w art. 12 kks i art. 13 kks. Jako okoliczność łagodzącą uwzględniono uprzednią niekaralność oskarżonej.

Nie kwestionując, co do zasady, trafności rozumowania sądu pierwszej instancji w powyżej przywołanym zakresie, jako niezbędną jawi się jednak konieczność uzupełnienia zaprezentowanego przez sąd rejonowy wyводу przez wskazanie, że wymierzając karę grzywny sąd powinien uwzględnić także stosunki majątkowe i rodzinne sprawcy oraz jego dochody i możliwości zarobkowe (art. 48 § 4 kks). Przez zwrot „uwzględnia się także”, użyty w art. 48 § 4 kks należy rozumieć to, że sąd bierze pod uwagę ogólne zasady i dyrektywy wymiaru kary z art. 12 i 13 kks **oraz okoliczności wskazane w art. 48 § 4 kks** (por. Kodeks karny skarbowy, Praktyczny komentarz z orzecnictwem, S. Kowalski, O. Włodkowski, Warszawa 2016, s. 124-125). Tymczasem z treści uzasadnienia zaskarżonego wyroku nie wynika, aby sąd rejonowy poczynił szersze i bardziej szczegółowe ustalenia, odnoszące się do sytuacji majątkowej i rodzinnej oskarżonej. Powyższe miało wpływ na stopień zastosowanej przez sąd represji karnej, tj. wymiaru grzywny, zwłaszcza jeżeli zważy się, iż oskarżona A. G. już w swym piśmie „Odwołanie od wyroku” (k. 56-57), stanowiącym sprzeciw od wyroku nakazowego, nawiązywała obszernie do swej sytuacji rodzinnej i majątkowej, argumentując, że jest ona trudna.

Z treści pism przedłożonych przez A. G. oraz jej oświadczeń składanych w toku postępowania sądowego wynika, że oskarżona obecnie pozostaje na utrzymaniu własnych rodziców, sprawuje osobistą opiekę nad małoletnim dzieckiem, przebywa na urlopie wychowawczym, nie jest nigdzie zatrudniona, natomiast głównym źródłem jej dochodu są świadczenia pobierane w ramach udzielanej jej pomocy przez instytucje samorządowe. Oskarżona nie utrzymuje kontaktów z mężem, który mógłby pomóc jej w wyjściu z trudności finansowych. Co również istotne, A. G. posiada stosunkowo duże zadłużenie wobec dwóch wierzycieli, które wynika z umów kredytu. Okoliczności te jasno wskazują, że sytuacja finansowa oskarżonej jest trudna.

W ocenie Sądu Okręgowego, ustalenie w niniejszej sprawie przez sąd rejonowy odpowiedniej wysokości kwoty grzywny było ściśle związane z koniecznością wzięcia pod uwagę okoliczności, iż kara ta powinna stanowić dolegliwość typowo ekonomiczną, ukierunkowaną na osobę skazanego. Mając na względzie możliwości zarobkowe oraz fakt, iż na utrzymaniu oskarżonej pozostaje małoletnie dziecko, Sąd Okręgowy uznał, iż wymierzona przez Sąd Rejonowy kara grzywny jest zbyt surowa. W ocenie tutejszego Sądu, wystarczające do osiągnięcia wobec oskarżonej celów zapobiegawczych i wychowawczych będzie wymierzenie kary grzywny w wysokości 2.000 złotych. Umorzenie kary grzywny na tym etapie postępowania nie jest możliwe. Szkodliwość społeczna czynu popełnionego przez oskarżoną jest na tyle wysoka, iż nie było możliwe umorzenie postępowania co do niej.

Na podstawie art. 624 § 1 kpk, art. 113 § 1 kks i art. 17 ust. 1 ustawy z 23 czerwca 1973 roku o opłatach w sprawach karnych w zw. z art. 634 kpk Sąd Okręgowy zwolnił oskarżoną od uiszczenia kosztów sądowych za II instancję, a wydatkami postępowania odwoławczego obciążył Skarb Państwa uznając, że uiszczenie kosztów sądowych na rzecz Skarbu Państwa byłoby dla oskarżonej zbyt uciążliwe, ze względu na jej sytuację rodzinną i majątkową.